Ч. 323 (14.220). Львів, вівторок 3. грудня 1935. Poсztowa opłata opłacona ryczałtem Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504-080, 145.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
в Америці 1 долар, франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Нема ліквідації Українського Наукового Інституту в Берліні.

Дістаємо такий лист з проханням помістити його: В 285. ч. „Діла" з 25. X. ц. р. появилася звістка п. з. „Ліквідація „Українського Наук. Інституту в Берліні", яка не зовсім відповідає дійсности й може непоінформованих привести до фальшивих висновків. Тому прошу ласкаво помістити для вияснення справи оце коротке спростування:

Український Науковий Інститут в Берліні стояв при кінці 1931-го року через фінансові труднощі перед загрозою повної ліквідації. Тільки завдяки заходам кількох німецьких і українських осіб удалося Інститут не лише втримати при життю, але ще й значно поширити його діяльність. Сьогодні становище Інституту в нічому не змінилося. Що правда є плян обєднати всі берлінські закордонні інститути коло „Високої Школи для дослідів закордону" (Ауслядсгохшуле). При здійсненні цього пляну Український Науковий Інститут був би також приєднаний до згаданої Високої Школи затримуючи власну організацію та дотеперішній обсяг діяльности. У відношенні до стипендіятів до Інституту теж не наступила ніяка зміна.

Проф. д-р А. Пальме, куратор Українського Наукового Інституту, державний комісар Високої Школи для дослідів закордону

Вибори до воєвідської ради у Тернополі.

У четвер 28. листопада ц. р. відбулися у Камінці Струмиловій вибори до воєвідської ради в Тернополі. До ради вибрано кандидата УНДО *Осипа Мульжевича*, емеритованого управителя школи. В такий спосіб збільшиться число радних-українців у цій раді

„Довбуш" бере участь в Олімпіяді.

Рухливе й відоме черновецьке спортове товариство „Довбуш" вирішило взяти активну участь у Світовій Олімпіяді 1936. р. у Берліні та з поспіхом приготовляється до свого виступу. Сподіємося, що буковинські українці зрозуміють вагу світових змагань для пропаґанди української ідеї за кордоном та гуртом допоможуть перевести в життя задуманий плян.

Бразилійський уряд проти комуністичної пропаґанди.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО, 2. 12. ПАТ. Рада міністрів рішила предложити нині в парляменті пи сьмо президента, де він поручає поширити права про національну безпеку і домагається спеціяльних повновластей, щоб усунути з армії й адміністрації всі протинаціональні елементи та щоб протидіяти протинаціональній пропаґанді. Уряди Арґентини й Уругваю прирекли бразилійському урядові найбільшу поміч у поборюванні третього Інтернаціоналу.

Нова доба у грецькій внутрішній політиці.

ЗАКОРДОННА ПОЛІТИКА

ПАРИЖ, 2. 12. ПАТ. Грецький премієр Демерціс дав інтервю спеціяльному висланникові „Ексцельзіора". Обговорюючи закордонну політику нового уряду премієр Демерціс заявив: „Ця політика буде висловом стислої співпраці з балканською антантою та щирої приязни з усіми великодержавами, головно тими, з якими Греція є традиційно звязана, також з великодержавами сусідами на суші і на морю. Не треба хіба згадувати про відвічну приязнь між Грецією і Францією. Треба тільки старатись, щоб ніщо цієї приязни не нарушило".

ЗАГАЛЬНА АМНЕСТІЯ

АТЕНИ, 2. 12. ПАТ. З добродійства амнестії скористають усі політики замішані в березневу революцію, між ін. Венізельос і Пластірас. Військових усіх ступнів помилували. Уряд застерігає собі тільки право визначити місце замешкання тим зпоміж помилуваних, яких уважатиме за спеціяльно небезпечних. Всі сконфісковані маєтки віддадуть. Декрети обовязують негайно.

АТЕНИ, 2. 12. ПАТ. Король Юрій II. підписав чотири амнестійні декрети.

Новий уряд грецького короля Юрія II.

ВІДЕНЬ, 1. 12. ПАТ. З Атен повідомляють: Назначений королем Юрієм новий премієр провідник уніоністів проф. Демерціс створив учора новий уряд у такому складі: премієр, міністер війни і тимчасово також міністер закордонних справ — Демерціс; фінанси — Макавілос; летунство — Абаркопульос; хліборобство — Бенакіс; національна господарка і тимч. міністерство комунікації — Камельопульос; публичні роботи — Балянос; справедливість — Люґфетіс. Новий кабінет зложив учора присягу на вірність королеві. Покищо не знати, чи новий уряд представиться парляментові, чи негайно вирішить щоби парлямент розвязати

Міністер Гор їде до Швайцарії.

ЛЬОНДОН, 2. 12. ПАТ. Згідно з повідомленням „Морнінґ Пост" міністер Гор мабуть під кінець тижня поїде на десятиденний побут до Швайцарії. Подорож має мати відпочинковий характер, однак передбачують можливість зустрічі з прем. Лявалем та побуту в Женеві.

Грізна ситуація в Північному Китаю.

ПЕКІН, 2. 12. ПАТ. Згідно з вістками з китайських джерел, мер Тіен-Тсіну вислав до нанкінського уряду телеграму, в якій змальовує ситуацію, як незвичайно грізну. Телеграма заповідає, що у Тіен-Тсіні в найближчому часі можуть оголосити автономію.

ЛЬОНДОН, 2. 12. ПАТ. Райтер повідомляє з Пекіну, що в Північнім Китаю сподіваються критичних подій у звязку з тим, що з Нанкіну приїхав ген. Го-Їнґ-Чін, що як міністер війни нанкінського центрального уряду має перейняти керму створеного в останнім часі військового комітету, щоб зорґанізувати опір проти автономного уряду. Японці скріплюють свої ґарнізони в Півн. Китаю.

З Тіен-Тсіну повідомляють, що японці мабуть попередили китайську владу, що в найближчому часі перетранспортують з Манджурії до Тіен-Тсіну три японські дивізії, що мають яких 30.000 вояків. Місцевій владі доручили приготовити кватири.

За кристалізацію обличчя сойму.

З приводу декрету про відкриття звичайної буджетової сесії.

Варшава, 1. грудня 1935.

Звичайна буджетова сесія сойму скликана, перше засідання відбудеться вже за три дні. Найповажнішим завданням сойму буде — очевидно — передискутувати та прийняти предложений прелімінар буджету на найближчий рік. Коли зважити, що остання кріза уряду йшла під гаслом ліквідації хронічного бюдж. дефіциту, з яким не вмів дати собі ради попередній уряд і що неданна надзв. сесія сойму, формально присвячена справі повновластей для уряду, фактично стояла під знаком господарської кризи, що вимагала надзвичайних і радикальних засобів боротьби, — то й теперішня буджетова сесія з природи речі мусить цікавитись економікою польського державного життя більше, ніж минулими роками. А проте так само, як у позапарляментарному польському житті актуалізація господарських проблем не тільки не притуплює вістря загострених політичних відносин, тільки навпаки сприяє оживленню політичного життя (хочби через розмірно більший лібералізм режіму, своїднішу цензуру слова і друку,через проголошення гасла „лицем до громадянства", через накликування до тіснішої співпраці громадянства з урядом, необхідної в інтересах боротьби з крізою), — так само й на терені польських парляментарних установ господарські справи безумовно не відсунуть у тінь актуальних справ політичних, дарма, що формально, згідно з офіціяльно устійнованими деякими порядками нараз, ті політичні справи нібн зовсім не будуть існувати.

З усіх тих політичних справ найближчою для сойму, безпосередньою, такою, якої ніяк не можна оминути, це справа політичного обличчя самих законодатних палат. Знаємо, що нова виборча ординація, ті ще більше її перше практичне переведення йшло під гаслом аполітичности, у тому розумінні, що крізь окружні виборчі збори перейшли виключно кандидати, які не тільки не були делегатами політичних партій але й самі своїми іменами, незалежно від волі політичних партій, ніякої політичної програми не репрезентували. Виїмок творили тільки кандидати українські і жидівські, бо навіть чільні польські людовці втратили своє політичне об

вичча з моментом, коли із своєї партії виступили й кандидатуру прийняли. Знаємо теж, що у вислідї виборів, переведених на такій засаді, прийшло до розвязання Б.Б., як організації зайвої, що повстала була для противаги партійно-політичним клюбам на парляментарному терені. Таким робом розвязання Б.Б. було кроком цілком льогічним. А проте воно витворило порожнечу, яка ще досі не виповнена.

Істнування тієї порожнечі створює потребу виповнити її не тільки якоюсь новою організаційною формою, але й якимось змістом. Іншими словами, річ іде про те, що провідна верхівка здає собі справу, що це річ неможлива, щоби 205 істнуючих тепер послів, мінус 14 східно-галицьких українців і 3-х жидів, залишалось як не здиференційована збірнота: що це страшенне утруднює і механіку парляментарної праці і ідеольогічну напрямну законів, що мають виходити зпід парляментарного варстату.

На цю тему ведеться теж палка дискусія серед урядової верхівки. Коли візьмемо під увагу глибокі ріжниці поглядів на характер усього режіму й цілу низку конкретних завдань, ріжниці які істнують у тій верхівці та які вийшли назверх у звязку з останньою крізою уряду (напр. щодо методи, як приймати постанови у суттєвих державних справах, щодо пресової політики, щодо політики супроти картелів і т. д.), то зрозуміємо, що й у цій справі далеко нема одного чи узгідненого погляду. Дві статті, які появились в останніх днях у „Ґазеті Польскій“: Ст. Буковецького „У справі посольських реґіональних груп“ та Богдана Подоського „Парляментарні реґіональні групи“, — кидають деяке світло на ті поважні і засадничі розбіжности.

Перший з полемістів є ворогом взагалі якогонебудь поділу послів на якісь групи: навіть у реґіональних парляментарних групах він добачує небезпеку, що ті групи почнуть обороняти місцеві інтереси зі шкодою загально-державних інтересів і що внаслідку стануть вони „чинником, який польську державу буде розбивати на поодинокі кусні“. П. Буковецький, одна з найчільніших фігур у польському правничому світі, побоюється попросту за єдність польської держави, за її централістичний та уніфікаційний характер. Зате вже п. Подоський підходить до справи з більш практичного боку. Він вказує на труднощі, які виринають на парляментарному терені, коли найріжнородніші справи вимагають індивідуального рішення, на яке з черги потрібна „велика підготова і вироблення“. Між рядками теперішній віцемаршал сойму дає зрозуміти, що та трудність тим більша, що саме у цьому соймі найшлись здебільша люди, які ані тієї підготови ані вироблення не мають. Крім того праця посла не може обмежитись тільки до парляментарного терену. Отже якийсь поділ на гурти — річ необхідна і неминуча. Б. Подоський вважає це як „необхідне зло“ і хоче, щоб те „зло“ було найменше. Бачить дві дороги для організації парляментарних груп: 1) відповідно до поглядів і 2) відповідно до проблем. У першому випадку така диференціяція довелаб до відбудови політичних груп, звідки вже один крок до — партійних клюбів. Тому автор вибирає другий шлях, на якому бачить „широку площину праці... без огляду на ріжниці переконань і національности“. З поділу сойму на реґіональні групи автор обіцює собі взагалі ріжні користи: практичніший підхід до законопроєктів, що зроджуються за міністеріяльними бюрками, тісніший звязок парляменту з краєм, кращу знайомість цілого парляменту з „реґіональними відносинами“ і більшу здатність „усувати їх болячки“ і т. п. А проте й у виводах п. Подоського є прогалина, якої він або не бачить, або й легковажить.

П. Подоський також хоче, щоби парляментарна праця ішла „згідно зі суттю нових законів у справді зпартійному дусі“. Боїться, що „поворот до партійних організаційних форм“ міг би у своїх наслідках „запропастити величезний дорібок, що його здобув комендант на відтинку боротьби з партійництвом“. І бачить у поділі сойму на реґіональні ґрупи неначе охорону перед небезпекою, що знову почнуться змагання до політичної диференціяції. Виринає питання: яке сильне те змагання і чи проектована охорона буде достаточно сильна, щоб його невтралізувати?!

Щодо цього дуже сумніваємося. Безперечно всі посли зі Східної Галичини, без огляду на національність і політичну ідеольогію, будуть протиставитись, щоб при поділі інвестиційних сум усі гроші йшли на реґуляцію Висли й на Ґдиню, при щорічних виливах Сяну, Дністра, Прута й Черемоша. Але вже напр. дуже сумнівна річ, чи членові реґіональної поліської групи п. Голинському, варшавському промисловцеві, буде залежати на осушуванні поліських болот. З другого боку загально-державний інтерес вимагає вирішування тих справ, які саме у реґіональних групах можуть найти найбільше труднощів, розбиваючи їх на непримирні табори. Це торкається передусім справ національної політики, яких п. Подоський зовсім не бере під увагу, кажучи тільки про „окремішність суспільних і господарських відносин“. Це торкається теж справ соціяльної політики, між ними у першу чергу — аґрарних, які на національно-мішаних теренах найтісніше зазублюються зі справами політики національної.

Чи поділ на реґіональні групи буде тут позитивним і творчим елементом?! Чи поділ виключно на реґіональні групи влекшує ті внески, яких характер виходить поза границі даного „реґіону“? Хоч і називається, що „посол може зголосити законопроєкт, внесок або інтерпеляцію тільки у власному імені“ (ст. 32 сойм. реґуляміну), але чейже ніхто не стане перечити, що булоб жахливою річчю, колиб посол-внескодавець раніш не узгіднював свого внеску з іншими послами, зацікавленими суттю цього внеску. Чи одноэгідність поглядів, що їх п. Подоський утотожнює з „небезпечною“ партійною ідеольоґією, не гратиме тут найважнішої ролі?! І вкінці: чи задовольняться поділом на групи на підставі реґіонального (територіяльного) принципу ті посли зпоміж самої польської санаційної верхівки, які ведуть між собою палкі суперечки у політичній площині?!

Ні, концепція реґіональних груп — це спроба механічної розвязки проблеми політичного устрою, який мусить кристалізуватись згідно з природним гоном громадян — виявляти свій суспільно-політичний світогляд і єднатися в організовані гурти однодумців. Можна було видати книжечку „Особовий склад Сойму Річипосполитої“ „IV каденція“, з поазбучною виказкою всіх послів, без зазначення не тільки їх партійної приналежности, але навіть національности й віроісповідання. Але така „уніфікація“ суті речі не змінює: під один знаменник все одно годі звести і п. В. Славека і Ісаака Рубінштейна і Войтіха Стпічинського і колиб навіть можна було найти справи, за якими всі вони заявились би, то „аполітичний“ і реґіональний принцип тут ні причому.

Аполітизація парляменту via реґіоналізм — мусить виявитись у практиці експериментом невдалим.

І. Кедрин.

Дивні симпатії „Нової Зорі“.

Як відомо, „Нова Зоря“ помістила кілька статтей на тему відносин на Волині у звязку з ідеєю обєднання галицько-українських послів з волинськими в одну Українську Парляментар Репрезентацію. „Нова Зоря“ ніяк не хоче признати найсумнішої речі, а саме того, що українське населення Волині не рахує своїми правдивими представниками п. Певного і товаришів.

Смішно в умовинах теперішньої політичної дійсности покликуватись на вибори з їх цифрами. Цікаве явище: саме польське громадянство у своїй більшости просто всміхається у розмовах про соймові вибори і теперішні і ті, що були в 1930. р., а на Волині частинно навіть вже в 1928. р., а „Нова Зоря“ наче6 з місяця злетіла — все приймає за добру монету та не бачить, як шило таки вилазить з мішка. Тому прибирає міну дитячої наівности, пояснюючи, нпр. одно з таких виборчо-цифрових див, — як те, що в 1930. р. українські листи одержали при виборах округло на 300 тисяч менше ,ніж у 1928. р. „Нова Зоря“ вважає це наслідком пацифікації. Видко „Нова Зоря“ думає, що 300 тисяч українців стрималось від голосування. Тимчасом відсоток голосуючих при виборах у 1930. р. не був менший, ніж при виборах у 1928. р. Виходить у такому разі, що ці 300 тисяч українських голосів впали на польську проурядову листу — на 1-ку, і то внаслідок пацифікації.

Таке твердження не було би гідне українського патріота, і було би глибоко невірне. „Новій Зорі“ чейже відомо, що власне *ніколи не впало так багато українських голосів на національну українську листу, як саме підчас і внаслідок пацифікації*. І через те саме пацифікаційний курс політики заломився: „Не Женева, а постава української маси при тих страшних виборах 1930. р. глибоко вразила польські чинники.

Нема ради: треба або брати все за добру монету, а тоді слід витягнути з цього всі висновки влучно до характеристики поведінки українських мас підчас пацифікації, або необхідно признати слушність тези про безвартність виборчих цифр.

„Нова Зоря“ очевидно сама добре відчуває слабкість свого цифрово-виборчого арґументу і тому на перше місце висвигнула іншу тезу. Політика певняків відповідає засадничому відношенню українського населення Волині до дотеперішньої політики польських урядів. Волинь з тієї політики задоволена, бо Волинь позитивно ставиться до польської державности — так твердить „Нова Зоря“.

У тій тезі „Нової Зорі“ сильно дивує помішання двох понять. П. Назарук не тільки тут, а і в цілій низці своїх статтей ототожнює відношення до держави з відношенням до уряду. Держава і уряд для п. Назарука одно і те саме. Мимоходом кажучи, теза санації знайшла собі гарячого адепта в українській політиці, що претендує на ролю ідеольоґа у своїй партії. Виходячи з такого заложення, п. Назарук головно силкується довести, що Волинь позитивно поставилась до польської державности в протилежність до Галичини. І тут він пригадує історію виборів 1922. р.

Цікаве явище: п. Назарук ще досі не позбувся того погляду на вибори, який подиктував галичанам та йому самому бойкот виборів у 1922. році. Тоді бойкот соймових виборів здебільша помилково вважали висловом протидержавного становища. А проте участь у виборах або їх бойкот сам по собі є тільки знаряддям, якого можна вжити для цілком протилежних політичних цілей. Чей-же теоретично була можлива і така річ, що і Галичина і Волинь, узявши участь у виборах, устами своїх послів могли заявити що зє

признають польської державности та що, впр., творять у Львові свій український парлямент. Чи і тоді „Нова Зоря“ вважала би саму участь у виборах доказом позитивного відношення до польської державности? Ось і цієї осени бойкотувала вибори до сойму уся польська опозиція, з ультранародовцями ендеками на чолі. Щож? і вони протидержавники? Участь чи неучасть у виборах ще нічого не говорить про відношення до держави.

Хибна оцінка самої участи чи неучасти у виборах довела „Н. Зорю“ до другої похибки. Вона твердить — горрібіле дікту, начеб „для Польщі було *бажаним*, щоб у Варшаві явилось *якнайбільше* українських послів із земель, державна приналежність яких тоді стояла ще під знаком питання“.

Тут „Нова Зоря“ забуває, що риський трактат уже у 1920 р. втягнув Волинь до польської держави і що землі ці не стояли вже тоді „під знаком питання“. Становище Галичини було з міжнародного погляду зовсім інше.

Інша річ, що тоді відношення Галичини і Волині до виборів могло бути однакове — за виборами чи проти них. Це вже наша вина, що ми тримались занадто таких формально-правних принципів забули за єдність наших земель і за те, що впав сокальський кордон. Всеж це спільно галичани з волиняками вирішили, що Волинь може голосувати тоді, коли Галичина на вибори не піде. „Нова Зоря“ представляє сьогодні цю справу так, начеб то Волинь пішла проти Галичини; там мав бути польсько-патріотичний чин, тут — українсько-державницький.

Одна льогічна похибка тягне за собою інші. Якось смішно, що польський уряд бажав, щоб у 1922. р. можливо якнайбільше було українських послів з Волині. Чи може аж до того, щоб ані один поляк не вийшов послом з Волині? Це мало би бути доказом слушности прав Польщі на Волинь?!

У дійсности вислід виборів на Волині для поляків був великим ударом, і ніхто з польської сторони не хотів, щоб вибори з таким вислідом повторились.

Виходячи з цієїж хибної тези, що Волинь і Галичина у найважнішій речі в. 1922. р. поріжнились між собою, „Нова Зоря“ твердить, що ці землі і дальше пішли кожна своєю протилежною дорогою.

По „Новій Зорі“ Волинь противилась, коли Галичина пізніше намагалась „втягнути Волинь в галицькі рямки українського національного життя... Це видно було наглядно у всіх ділянках його життя“ — політичній, економічній і культурній.

Де який українець бачив нехіть українського населення Волині до творення спільних загально-українських організацій? Навпаки, Волинь стихійно тягнулась до Львова. Волинські „Просвіти“ на з'їзді свому в Рівному самі витали постанову про обєднання з „Просвітою“ у Львові. А ось і недавно, ліквідаційні збори закритої „Просвіти“ у Володимирі ухвалили передати своє майно матірному Т-ву у Львові. Чи і розрив між волинською кооперацією та РСУК у Львові ішов по лінії бажань українського населення Волині? Як може український публіцист кидати таку образу волинським землякам.

І останній арґумент „Нової Зорі“. Чому на Волині нема поза „Українською Нивою“ ніякого іншого місцевого пресового органу? Ріжні причини цього, але може найголовніша така. Волинь так глибоко соборницька по своїй психіці, що цілком задовольняється тією українською пресою, що виходить у Львові.

Дуже сумно, що п. Назарук поза п. Певним не видить Волині. На щастя — лише він один, бо голова Української Народньої Обнови, п. посол Петро Волянський, що входить до Української Парляментарної Репрезентації поділяє її відношення до п. Певного і товаришів

Розправа за вбивство міністра Перацького.

ДВАНАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

У понеділок 2. грудня ц. р. почалася розправа в год. 10.40 передполуднем.

ЩЕ ПРО ПЕРЕВІЗ ЛІТЕРАТУРИ ПІД ОПІКОЮ ПОЛІЦІЇ.

Перший зізнавав св. Цесельчук, аспірант поліції у Варшаві. Підчас свого побуту у Львові свідок стежив за діяльністю ОУН. Тому що подробиць собі не пригадує, трибунал рішив відчитати зізнання цього свідка, які він складав декількома наворотами у слідстві. З відчитаних зізнань виходить, що 20 березня 1934 р. свідок дістав вістку з Кракова, що якийсь мужчина везе до Львова дві валізки. Свідок наказав стежити на двірці й устійнив, що мужчина, за яким стежили, залишив на головному двірці валізку, в якій знайшли між іншим бомбовий механізм та ріжні вибухові речовини. Далі устійнено, що по валізку зголосилось двох молодих людей, які опісля забрали її до міста і занесли до Академічного Дому. Після того придержала поліція боєвика Володимира Івасика, при якім знайшли шкіряну течку з бомбовим приладом та ріжні документи, між іншим постанови про сигналізацію на польських залізницях. Далі згадує про ревізію в Теодозії Адріянович, де викрили велику кількість ріжних видань ОУН та інструкції про виріб вибухових матеріялів та українські кокардки.

Відчитані зізнання свідок потвердив.

Св. Томаля, поліцай зі Львова зізнає, що 21. березня 1934 р. виконував службу на одній з вулиць Львова і тоді запримітив мужчину, який ніс велику, чорну валізку. До того мужчини підійшов другий мужчина й оба понесли валізку. Свідок пішов за ними, спровадив їх до брами і вилеґітимував. Були це два українські студенти. Оба вони заявили, що в валізці мають книжки. Свідок не переводив ревізії у валізці, лише спровадив їх до комісаріяту. Що було у валізці свідок не знає.

На внесок прок. Желенського свідкові показали валізки і він потвердив, що з цими валізками йшли два студенти.

СВІДКИ, ЯКІ НЕ ПАМЯТАЮТЬ ПОДРОБИЦЬ.

Св. **Тшемжальський**, поліційний агент зі Львова не пригадує подробиць своїх зізнань і тому трибунал відчитав його зізнання зі слідства. Цей свідок говорив про валізку, з якою придержали двох студентів. Свідок потвердив відчитані зізнання.

Св. **Панек**, поліційний агент, стежив за боєвиком з ОУН, Володимиром Спольським, коли цей привіз валізку з Кракова і залишив її на головнім двірці. Свідок придержав пізніше Володимира Івасика по його приїзді з Кракова з течкою, в якій було приладдя до виробу вибухових матеріялів.

Св. **Бабяж**, поліційний агент, слідкував за Івасиком, який привозив нелеґальну літературу. Один кіш з літературою занесли до складниці ОУН при вул. св. Софії. Свідок переслухував Марію Криву у справі Лебедя. Дві пошківки з Праги і Берліна з підписом „Марко“ свідок пізнає як ті, які знайшов у помешканні Кривих.

По 20-хвилинній перерві зізнавав св. **Володимир Спольський**, якого привезли з вязниці.

9 ДНІВ ПЕРЕСЛУХУВАЛИ БЕЗ ПЕРЕРВИ І БИЛИ.

Після перерви станув перед судом львівський вязень свідок **Ярослав Спольський**. Свідок хоче говорити по українськи, але признає, що знає польську мову. На заввагу предсідника, що обовязаний зізнавати по польськи, заявляє, що буде говорити по польськи, бо хоче відкликати свої зізнання, які зложив у слідстві та вияснити причини, чому так зізнавав. Каже, що поліція переслухувала його девять днів, львівський начальник вязниці бив його. Це зломило його та довело до того, що обтяжив підсудних. Ці зізнання тепер відкликує, а піддержує зізнання, які торкаються краєвої екзекутиви. Признається, що належав до ОУН від 1931 р., членом краєвої екзекутиви став у 1933 р. Споміж підсудних знає Бандеру, Климишина, Мигаля, Качмарського, Зорицьку та Рака. Заперечує, будьтоби знав їх із праці в організації.

Тому що теперішні зізнання Спольського ріжнились від його зізнань, які склав у слідстві, суд постановив їх відчитати. Опісля свідок вияснює, що був пропаґандовим референтом, його зверхником був провідник, якого прізвища не хоче подати. Також не хоче подати прізвища організаційного референта і каже, що він мав псевдонім „Бір“. Листа, що його найшли у Климишина в справі особи, яка виступає під псевдонімом „Голота“, підписав свідок. Кому дав лист не хоче сказати. На запит прокуратора Желенського, чи був у Кракові в 1934 р., відповідає, що не пригадує собі.

Прокуратор каже свідкові, щоби розповів, якого терору вживали супроти нього та хто був тоді присутній. Прок. **Желенський:** Прошу нам докладно розповісти, який терор пристосовували до вас. **Свідок:** Начальник бив... **Прок.:** Чи був хто при цьому? **Св.:** Поліцаї вийшли. Начальник вязниці вдарив мене. **Прок.:** Куди вдарив? **Св.:** По тілі. **Прок.:** Але де? **Св.** (вагається, всміхається): Мабуть по лиці. **Прок. Желенський:** То ви не дуже памятаєте, де вас боліло. **Свідок:** Це було вже так давно. **Прок. Желенський:** А чим бив? **Свідок:** Пястуком. Вязниця мене так ослабила, що я не міг ставити опору.

Прокуратор Желенський питає, чому свідок про це не сказав, коли його переслухував слідчий судця у приявности прокуратора. Свідок не вміє виразно відповісти. Потім подає, що його переслухував слідчий судця у Львові й у Варшаві, переслухуваний у Варшаві в лютім ц. р. також нічого не сказав, бо вважав це непотрібним. Зізнання вимусили, але волів про це говорити на розправі. В тому місці прок. Желенський додає: „Коли буде публика“.

Далі свідок на запит прокуратора вияснює, що коли був членом краєвої екзекутиви ОУН, краєвим провідником увесь час аж до його арештування була одна й та сама особа. Свідок заперечує, що підс. Бандера не був провідником. У Краєвій Екзекутиві було пять референтів: пропаґанди, організаційний, боєвий, політичний і розвідчий. Анни Чемеринської свідок не знає. Краєвого провідника іменував провід ОУН закордоном. Свідок безпосередно з закордонним проводом не мав звязків, чи краєвий провідник їздив за кордон не знає. Сам стрічався доволі часто з краєвим провідником. Краєва Екзекутива радила рідко. На запит, чи до поодиноких актів терору треба було ухвали Краєвої Екзекутиви, свідок відповідає запереченням. Свідок не брав участи в нарадах Краєвої Екзекутиви щодо виконування терористичних замахів.

Чому Литва давала право азилю українцям.

Еміґрантський щоденник „Сегодня“ приніс розмову свого кореспондента з д-ром Завніюсом, бувшим литовським міністром закорд. справ, про якого згадує акт обвинув. процесу за вбивство мін. Перацького. Д-р Завнюс потверджує, що Литва давала право азилю українським революціонерам, бо Литва стоїть на однаковому культурному рівні з іншими державами. Тому теж не може відмовляти українцям побуту на своїй території. Право азилю має свої обмеження, яких Литва ніколи не переступила. Завніюс розмовляв з полк. Коновальцем і іншими, бо його мусіли цікавити настрої українців, як литовського міністра та політика.

„Еспанського Леніна“ суд звільнив від вини і кари.

ПАРИЖ, 2. 12. АТЕ. З Мадриду повідомляють: У процесі провідника еспанських соціялістів Лярґа Каббальєро, обвинуваченого у вивначенні участи в жовтневій марксистівській революції, що була в минулому році, запав учора, після кількаденної розправи присуд. Найвищий еспанський суд набрав переконання, що „еспанському Ленінові“ не можна безспірно доказати вини. Тому суд оголосив присуд, в якім звільнив Кабальєра від вини і кари. Провідника еспанських соціялістів Лярґа Кабальєро овацiйно витали його прихильники, коли він вийшов із вязниці.

ПРОТИШКІЛЬНА АКЦІЯ.

Краєва Екзекутива радила між ін., як відомо свідкові, у справі протишкільної акції. Тоді рішили перевести таку акцію, що дітей мали взивати до спротиву проти польської школи, польських учителів і польських підручників та домагатись, щоби влада завела навчання в українському дусі, себто, щоби дітям защіплювати культ ненависти до Польщі і Совітської Росії та до інших окупантів.

Прок. Желенський: Хто є ці окупанти?

Свідок: Чехословаччина і Румунія. Протишкільна акція мала відбуватись у всіх школах, зате з українською мовою навчання. Характер цієї акції мав бути інший, а саме: акція не мала мати терористичних прикмет. Зате в школах з польською мовою навчання мали вживати терору і саботажу, а саме: нищити шкільні предмети, активно виступати проти учителів та інспекторів, впр. бити їх. Акцію мали розвести в осени 1933 р. і тоді пляновано атентат на куратора Ґадомського.

ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКА АКЦІЯ.

На питання прокуратора свідок говорить про протибольшевицьку акцію ОУН. Над цією справою радила Краєва Екзекутива і тоді рішили виступити проти офіційних совітських чинників. Рішили хопитись найгостріших засобів терору. Наради у справі протибольшевицької акції у краєвій екзекутиві відбулися перед атентатом Лемика у большевицькім консуляті. Боєвий референт завжди брав участь у нарадах краєвої екзекутиви. Його прізвища свідок не хотів подати. На питання, яке становище в організації займав Коновалець свідок відповідає, що він є „вождом українських націоналістів і вождом українського народу", формально є головою Проводу. На питання прокуратора, чи є українська військова організація, свідок довшу хвилину мовчить, опісля заявляє, що не знає. Яке було відношення УВО до ОУН свідок відповідає, що не знає. Наради краєвої екзекутиви відбувалися у Львові в ріжних приватних домівках.

ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОПАҐАНДОВОГО РЕФЕРЕНТА

Опісля свідок подрібно вияснює діяльність як пропаґандового референта. Літературу видавала організація у краю та спроваджувала зза кордону. В краю видавали: „Бюлетин краєвої екзекутиви", „Юнак", „Юнацтво" та принагідні відозви. Із закордонних видавництв свідок називає: „Розбудову Нації", „Сурму" та „Українського Націоналіста" з Америки. Запевняє, що ніяких видавництв не спроваджував. На питання прокуратора пригадує собі, що зза кордону спроваджували між іншим брошуру п. н. „Реальна політика, чи визволення". Автора цієї брошури не хоче назвати, як також, яким шляхом її спровадили до Польщі.

На питання чи одним шляхом спроваджували літературу, чи в Кракові був відділ, чи там виробляли бомби — свідок відмовляє зізнань. З Краковом не кореспондував.

ОРҐАНІЗАЦІЯ СУДУ ОУН.

З черги свідок на питання прокуратора описує організацію суду ОУН, який розглядав справи членів цієї організації. Суд складався з трьох суддів, був теж прокуратор та оборонець; всіх їх призначував провідник. Зізнання підсудних і свідків списував прокуратор, предкладав їх судові і ставив свої внески. Кари вимірювали індивідуально: від нагани аж до кари смерти. Свідок брав участь у кількох справах перед організаційним судом. Провідник мав слово у справі виконання присудів і міг виконання цих присудів припинити. Рішав теж про виконання кари смерти.

На питання прок. Рудніцького, чи орґанізаційному судові підлягали тільки члени ОУН, свідок не може відповісти.

Далі свідок подає, що до нього належало видавання літератури ОУН. Поширював сам або при допомозі інших. Літературу роздавав членам і нечленам ОУН. Свідка призначив краєвий провідник і він мав теж право відбирати мандати членам краєвої екзекутиви. Свідок не знає, хто призначував окружних і повітових провідників.

На питання обор. Горбового свідок відповідає, що „хати" орґанізували здебільша в людей, які не належали до орґанізації, щоби не викликати підозріння поліції. Діяльність ОУН обіймала львівське, станиславівське, тернопільське та волинське воєвідство, південну частину Полісся та Холмщину. Діяльність її обіймала теж Наддніпрянську Україну.

На запит адв. Шлапака, чи писав коли до Карпинця, підписуючи лист псевдом „Бір", свідок відповідає переченням. Карпинець не мав псевда „Ізидор", хоч свідок зізнав так у слідстві. Далі твердить, що не висилав грошей на адресу Климишина для Карпинця і Климишина. Заперечує також свої зізнання зложені у слідстві, щодо бомбової пересилки. Заперечує далі свої зізнання, в яких говорив про орґ. курієрів і про пересилку вісток Климишина для Карпинця. Псевдонім „Непоборний" не торкається Климишина, а когось іншого, якого назвища свідок не хоче виявити. На питання д-ра Ганкевича, чи свідок висилав літературу ОУН і до Варшави, свідок признає, що висилав і то все у більшій скількости. Д-р Ганкевич пригадує свідкові, що в слідстві сказав, що складає такі зізнання задля лаґіднішого присуду та щоби так знищити шкідливу орґанізацію. Свідок каже, що це неправда. Завваги оборонця, що чейже підписував протоколи своїх зізнань, свідок не заперечує. Признає, що замах Лемика був відповідю на терор Совітів проти українців. Був це символ спочування і помочі та заохота до дальшої активної боротьби, до революційного становища супроти окупанта. На запит д-ра Павенцького, якого віку вимагали при принятті до ОУН, свідок відповідає, що границею віку було около 20 літ, одначе пристосовували далекойдучі винятки від цієї границі. Між ОУН, яка працює на Наддніпрянщині і ОУН у Польщі є ідеольогічний і орґанізаційний звязок. На запит прок. Желенського, на чому основувалася діяльність ОУН у Совітах, свідок відповідає, що її метою було психічне й матеріяльне приготування до збройного повстання. Досі пристосовували там рільничий саботаж, який переводила ОУН. На питання д-ра Шлапака, свідок каже, що нелеґальну літературу пересилали при помочі бальоників. Стверджує, що картки, яка є в його річевих доказах підписана псевдонімом „Бір" він не підписував. Д-р Шлапак заявляє, що підс. Карпинець сказав йому що він є автором цієї картки.

Предсідник питається Карпинця, чи у звязку з тим схоче дати вияснення в польській мові, підсудний заперечує.

ПЕРЕД КОНФРОНТАЦІЄЮ СВІДКА З НАЧАЛЬНИКОМ ВЯЗНИЦІ.

Опісля прок. Желенський поставив внесок, щоби сконфронтувати начальника вязниці зі Львова, який урядує тепер у Кракові зі свідком Я. Спольським задля висвітлення, хто говорить неправду. Оборона прилучилася до цього внеску і трибунал рішив візвати телефонічно начальника вязниці Лончинського на вівторок на год. 12-ту вполудне і на цю годину спровадити з вязниці св. Спольського.

На внесок прокуратора суд відчитав зізнання Спольського, які склав у слідстві 17. липня 1934. р. З цих зізнань виходить, що Спольський дістав ближчі інформації та вказівки у справі поширення літератури від „кума". Кумом називав Спольський провідника, яким був тоді Степан Бандера. Крім того зізнав подрібно про свою співпрацю з організаційним референтом, який мав псевдонім „Чорний". Гроші на друк і перевіз літератури діставав від „кума". Прокуратор пригадує Спольському, що він зізнав, що у Кракові дістав „ґрипс" від Карпинця до зверхника свідка, який скривався під псевдонімом „кум". На двірці у Львові у свідка перевели ревізію, але такого „ґрипсу" не знайшли. Свідок не перечить, що низку подробиць додав від себе.

Св. Хімяк, поліційний аґент зі Львова зізнає, що переслухував Спольського і його зізнання записав дуже докладно.

Суд стердив з актів, що свідок Хімяк зізнав у слідстві, що Спольський просив не записувати у протоколі деяких подробиць, бо не хоче, щоби його підозрівали, що „сипленням" товаришів хоче виєднати лаґідніший вимір кари. Далі свід. Хімяк додав, що Спольський складав свої зізнання добровільно. Вияснює, що Спольський як правник сам подиктував текст зізнань. опісля відчитав їх і підписав ці зізнання.

Заявив теж свідкові, що Бандера має псевдонім „кум", Мальцю — „Чорний". Свідок на питання обор. Шлапака подає, що переслухування Спольського тягнулося два дні і ніхто поза свідком не мав права переслухувати. Зізнання записував поліцай Щенсни, переслухування тягнулося 8—10 годин і тільки в день.

Св. Тадей Щенсни, поліцай, зізнає, що протоколував зізнання Спольського та що він зізнав добровільно. Ніколи не відливали його зимною водою. Переслухування Спольського тягнулося не 9 днів, але 4 дні.

По переслуханні цього свідка предсідник відложив розправу до вівтірка до 10 год. рано.

ВРАЖІННЯ НАШОГО КОРЕСПОНДЕНТА.
(Телефоном від нашого кореспондента).

Варшава, 2. грудня 1935.

Поруч із чергою нецікавих поліційних свідків, виступав сьогодні новий, дуже цікавий тип свідка в особі Ярослава Спольського, м-ра прав, що його привезли зі Львова зі слідчої вязниці, де перебуває під закидом приналежности до ОУН. Про Спольського є в акті обвинувачення цілий окремий великий уступ, в якому між іншим кажеться, що він (Спольський) зізнав у слідстві, що тому розкрив внутрішні тайни орґанізації, щоби влекшити „ліквідацію ОУН, якої діяльність вважає дуже шкідливою для українського народу". Всупереч тій замітці акту обвинувачення Спольський виступає у суді як задеклярований активний боєвик, признається до участи в ОУН у характері члена краєвої екзекутиви і не тільки не дискредитує орґанізації та не осуджує її, але старається використати нагоду для її політичної пропаґанди. З другого боку сам не зберігає принципу конспірації, тільки розкриває найріжнородніші подробиці внутрішнього орґанізаційного характеру. Настільки запалюється, що навіть у деяких випадках іде на гачок прокураторських питань, що змагають до представлення ОУН в некорисному світлі: впр. про цілі і характер т. зв. цивільної акції, яка лучила, як виходить із зізнань свідка, елемент боротьби за леґальну українську школу у Польщі зі засадою защіплювати дітям у шкільному вихованні ненависть до Польщі Полк. Евгена Коновальця свідок називає вождом українського народу, ОУН признає єдиною українською політичною орґанізацією, що має визвольницькі цілі.

Цікаво, що предсідник хотів не допустити, щоби свідок ширше розводився про побої, під впливом яких склав у слідстві дуже широкі зізнання, що їх тепер частинно відкликує. Однак прокуратор навпаки, підхопив ту заяву свідка і завів на цю тему довшу дискусію, у висліді якої поставив внесок на конфронтацію Спольського з начальником вязниці, що мав його бити. Слабою точкою Спольського є тут той момент, що Спольський ані разу не згадав перед слідчим суддею ані прокуратором, що його теж переслухував про ці побої, і не вміє тепер пояснити, чому цього не зробив. З другого боку зі справжнім жалем і обуренням протестував проти звороту в акті обвинувачення, наче би він хотів своїми зізнаннями у слідстві через всипання Бандери зискати собі облекшуючу обставину. В той спосіб Спольський виступає також як психольоґічно дуже скомплікований тип молодої людини.

Оборона висунула хвилююче питання: Хто властиво рішив про смерть дир. Бабія? — але відповіди нема.

Довідались ми дише від Спольського, що окремі терористичні акти ОУН не потребували постанови цілої краєвої екзекутиви.

З відхилених питань оборони було питання д-ра Горбового про стан українського шкільництва у Польщі і варстати праці для української молоді. Зате були допущені питання того оборонця про „Просвіти" та кооперативи на Волині і про термін руський та український. При цій нагоді слід спростувати, що питання на суботнішній розправі про архів Сеника та про український університет у Львові ставив не д-р Шлапак, а д-р Горбовий, зате д-р Шлапак запитував д-ра Старосольського про Український Науковий Інститут у Берліні та про фреквенцію на українському тайному університеті у Львові.

Завтра будуть переслухувати ще кількох українців, що перебувають у вязниці, у першу чергу Романа Шухевича і Віру Свенціцьку.

(ік)

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Через буревій завалився дім на одній із головних вулиць Барцельони. Є трьох ранених.

— Вчора приїхав до Льондону з неофіційною візитою бельгійський король Леопольд III

— Премієр Теграну Форуґі уступив зі свого становища з причини злого стану здоровля.

З українського життя в Румунії.

ЮВИЛЕЙ УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА.

Українці в Бесарабії обходили 15. листопада ц. р. ювилей 25-ліття літературної праці місцевого українського письменника Ілька Гаврилюка, що написав багато белетристичних та популярних книжечок.

ГОСТИНА СВ. МИКОЛАЯ.

Т-во „Український Міщанський Хор" в Чернівцях улаштовує в четвер, 5. грудня ц. р. у салі Народнього Дому Гостину св. Миколая.

ВИКЛАД ПОСЛА Д-РА ЗАЛОЗЕЦЬКОГО.

В салі евангелицької гімназії у Чернівцях відбувся заходом Середнєшкільного Німецького Культурного Союзу виклад посла д-ра Залозецького на тему „Актуальне з народнього мистецтва". Виклад був цікавий і притягнув багато публики.

69-і УРОДИНИ О. КОБИЛЯНСЬКОЇ.

Письменниця Ольга Кобилянська обходила 27. м. м. в колі найближчої родини 69-ті роковини життя. З тієї нагоди дня 26. м. м. вечором удався до помешкання письменниці хор студентів і привитав її давньою піснею. Чергового дня навідались до неї делегати українських товариств „Чорноморе", „Запороже", „Буковинський Кобзар", „Жіноча Громада", „Народний Дім" і „Міщанський Хор" та поздоровили ювилятку з нагоди 69-ліття і побажали многих літ

СПІР МІЖ УКРАЇНСЬКИМ Т-ВОМ І ГР.-КАТ. ЦЕРКВОЮ.

Вже кілька років йде процес між товариством „Міщанська Читальня" і греко-католицькою церквою у Чернівцях. Предметом спору є дімок при вул. ген. Аверескула 10. Кожна сторона твердить, що дімок її. У перших інстанціях у Чернівцях виграла гр.-кат. церква, бо мала старі австрійські документи, на основі яких є згаданий будинок її власністю. Церкву заступає д-р Роман Ясиницький, товариство „Міщанську Читальню" д-р Василь Дутчак. Програвши справу у двох інстанціях, вдалося товариство „Міщанська Читальня" до Найвищого Суду в Букарешті. Домом, за який йде спір, завідує на бажання гр.-кат. церкви товариство „Міщанський Хор".

Абісинія шукає міліонової позички.

Льондонський кореспондент „Еко де Парі" повідомляє, що потверджується там вістка про те, що роблять заходи, щоб дістати в Зл. Державах позичку для Абісинії у висоті міліона фунтів. З другого боку потверджують теж, що Черток дістав концесію на експльоатацію нафтових копалень і покладів у південно-західній Абісинії. Ця концесія ріжниться настільки від концесії, яку дав абісинський посол у Льондоні Мартеля, що толі йшло про концесію на особистих посілостях Мартена. Секретар абісинського посольства у Льондоні товаришитиме Чертокові до Ню Йорку. Перед відїздом Черток заявив, що зібраний на заплачення концесії капітал є у сто відсотках англійський. Черток зазначив, що остане незломний супроти заходів Вашингтону, якщо з цього боку намагалися би анулювати концесію, так, як це вже зроблено з концесією Рікетта.

Бомбардування Даґґабуру не дало більших вислідів.

ЛЬОНДОН, 2. 12. ПАТ. Кореспондент Райтера, що перебуває на південь від Джіджіґа, повідомляє, що між Джіджіґа, Даґґабуром і британським Сомалі можна запримітити оживлений рух вантажних авт, та що війська раса Насібу дістають значні кількости воєнного матеріялу. Кореспондент повідмоляє також, що бомбардування Даґґабуру італійцями не дало більших вислідів. Зістрілили тільки два італійські літаки при ріці Вебі Шебеллі

„Австрійський прапор знову маятиме над Адріятиком".

ВІДЕНЬ, 2. 12. ПАТ. У промові, виголошеній на відслоненні памятника адмірала Теґеттофа (цей памятник Італія звернула Австрії) президент Мікляс висловив надію, що „австрійський прапор колись знову маятиме над Адріятиком у повній згоді і в найкращім товаристві з народами, що живуть на побережжі Адріятику".

Вибух, що мав політичні наслідки.

ТОКІО, 2. 12. ПАТ. Ренґо повідомляє, що вибух у складах муніції у столиці провінції Кантун Лянкрав, що був 20. листопада мав катастрофальні наслідки. Більш як 1.000 осіб згинуло. Ця катастрофа мабуть перекреслила вляни нанкінського уряду у Північнім Китаю

НОВИНКИ.

— **Громадянство Тернополя** повідомляють, що порядок музичних продукцій на грудень ц. р. залишається незмінений, а саме: неділя 8. грудня „Вечір осінніх мельодій", середа 11. грудня опера „Запорожець за Дунаєм", пятниця 20. грудня ювилейний концерт у честь Баха і Гендля з участю відомого молоденького челіста І. С. Барвінського.

— **„Львовскі Дзеннік Народови".** Так називається щоденник, що має бути органом польської ендеції на терені Сх. Галичини. Після того, як „Курер Львовскі" опинився на березі банкроцтва і шляхом примусової управи перейшов у руки невеличкого санаційного гуртка, львівська ендеція залишилася без свого органу. Зарадити цьому хочуть тепер варшавські ендеки і від 1. грудня почали видавати свій орган „Варшавскі Дзеннік Народови" для Львова зі зміненою назвою „Львовскі Дзеннік Народови". Отже той самий щоденник хоче обслугувати тепер два міста, змінивши тільки одно слово в назві та доповнивши дещо зміст вістками зі Львова. Зрештою часопис редагується і друкується дальше у Варшаві.

— **Львівський магістрат обнижує ціни.** Управа м. Львова проектує за прикладом державного уряду перевести деякі обнижки в оплатах за громадські чинитьби. Трамвалеві білети мають подешевіти на 20 прц., електрика так само, газ на 15 прц., вода на 10 прц. Обнижка стоїть у звязку з подешевінням картелевих сирівців і перевозової тарифи за вуголь. Рішення міської управи має запасти в найближчих днях.

— **Розбудова міста Львова.** Минулої неділі відбулось у Львові посвячення робітничої оселі на Сигнівці, яку побудував комітет розбудови міста з фондів Т-ва робітничих осель. Нова оселя складається покищо з 20 мешкальних домів. Із Сигнівки переїхали учасники посвячення автобусами на Залізну Воду, щоб оглянути

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ. 74

ГМІНД.

ТАБОР УКРАЇНСЬКИХ ЗБІГЦІВ І ВИСЕЛЕНЦІВ У ЧАСІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914—1918.

Спогади зперед 20-ти літ.

„Ми не добачаємо ніякого етичного приводу ні хісна — опозорювати і понижувати себе участю в рекламовій комедії, яку нашим коштом робить собі Відень, а наших людей вязнить і виголоджує..." — говорили опозиціоністи, утруднюючи вічливе товариське приняття для таких важних гостей, між якими були і представники чужої преси. Лиш особиста інтервенція д-ра Бибинського та деяких старших членів таборового громадянства, спонукала горланів — узяти участь у комерсі. Наш хор був найцікавішою атракцією цілого вечора і німецькі журналісти засипували його безупинними оплесками, та раз-у-раз просили, — заспівати „ще якусь пісню". Журналістів привитали ми від нас по німецьки і українськи чемно, легко торкнувшись наших загальних ідей і надій. На неї відповів представник найбільшого віденського денника: „Neue Freie Presse". Маючи на увазі не конче прихильне становище того денника до цілости наших справ, не диво, що бесіда того добродія була — „великих слів великою силою і більш нічого"... Менше-більше в дусі гуцульської приповідки: „Файно-красно, лиш кобися не розтрясло..." Дарма: це був голос денника, хитрого як лисиця... Інші голоси були для нас багато щиріші. Частина журналістів пробула в таборі два дні, маючи намір оглянути всі таборові сензації. Нарід зустрічав їх усюди чемно, а свої бажання кращих харчів і якнайскорішого повороту домів — висловлював у поважній і гідній формі. Деякі журналісти ставляли до людей своєрідні запити, чи їх тут не збиткують, або не знущаються над ними. Всі люди заперечили, що відтак журналісти у своїх звідомленнях підкреслили як додатній прояв ґміндівського табору. Начеб це було для них дивовижею в порівнянні з іншими таборами...

Третього дня після їх відвідин появилися водночас у віденських часописах: „Reichspost", „Neue Freie Presse", „Neues Wiener Journal", „Tagblatt", „Deutsches Tagblatt", „Kronen Zeitung", „Arbeiterzeitung", „Zeit" довші й коротші статті про ґміндівський табор, у рямах своїх поглядових програм всі додатні і для нашого народу прихильні. Так і не сповнилося те, що переповідали баракові „принципіялісти", що „пес і хліб зїсть і за руку вкусить". В деяких часописах були окремі згадки за посвятні подвиги „У. С. С-ів", яких кадра у Відні постійно засилювалася ґміндівськими добровольцями.

За поважне приняття віденських журналістів висловив граф Кастель іменем уряду подяку виселенецькому загалові. Подібну подяку передав намісник Посольському Клюбові. Як не як, українському імені зробила чужинецька столична преса сприятливий перед світом розголос.

Неділю і понеділок — 26. і 27. вересня 1915. р. — перевели в таборі на відвідинах члени „Загальної Української Ради" — д-р Юліян Бачинський, д-р Володимир Бачинський, д-р Гошкович, Сімович і Володимир Темницький, у приватному характері. Одначе управа табору була надмірно для них вічлива і видала в їх честь у таборовій каварні загальні товариські сходини. Поодинокі члени „Ради" оглядали табор у товаристві любих їм прихильників та студентів, нарізно і самотужки і — теж без ніякого офіціяльного супроводу.

Такі безконтрольні відвідини табору відповідальними особами, сильно відпружували нерви і остуджували гарячкові уми таборових мешканців. На цьому вигравала найбільш — таборова управа.

У стисло урядовому характері, згори відмовившись від усякої гостини та овацій, відвідали табор 28. вересня міністер Гайнольд і секційний шеф — Марке. Згідно з їх бажанням, не було ніяких офіціяльних виступів. Проте ввечір зібралася в таборовій каварні майже вся німецька і наша інтелігенція і серед співів у веселій гутірці, гості в розмові з нашими людьми, провели час до півночі. Секційний шеф Марке був захоплений ладом у таборі і вихвалював гідну поведінку нашого народу. Між іншим сказав: „Ми гаразд розуміємо, яка ріжниця між поглядами і прямуваннями москвофільськими та українськими. Торочити, що українці таксамо схильні Москві, як і москвофіли, це наклепи, або нісенітниці, які нині належать до — леґенд.."

(Далі буде.)

оселю урядників, побудовану комітетом розбудови міста в останніх роках. Тут побудовано 70 мешкальних домів.

— **Влом до „Народної Торговлі" у Львові.** Нічю на понеділок вломилися невідомі злодії до Народної Торговлі в Ринку та вкрали 1000 зол. Поліція веде слідство.

— **З Берези на волю.** 30. листопада вийшов на волю з Берези Картузької Іван Тадей Мігренко, студент із Тернопільщини.

— **Студії суспільної праці.** У львівському ратуші відбулася минулої неділі інавгурація річної студії суспільної праці для працівників суспільних установ. На курс зголосилося 200 осіб. Виклади будуть відбуватися у школі Сташіца при вул. Скарбківській від год. 17 до 20 і треватимуть до 15. червня. Завданням студії вишколити фахових організаторів освітної праці.

— **У справі катастрофального безробіття серед лікарів** відбулася в лікарській палаті у Львові конференція з начальниками виділів здоровля південно-східних воєвідств. У конференції взяли також участь представники львівських організацій лікарів, декан медичного виділу львівського університету і ін. В дискусії виступлено проти того, щоб деякі одиниці займали одночасно по кілька лікарських посад. Рішено також домагатися замкнення дентистичної академії у Варшаві, що причиняється до надпродукції дентистів та замкнення курсів для хеміків нелікарів. Дальше обговорено справу правильного розміщення лікарів по містах і селах, творення осередків здоровля при збірних громадах, справу оплат у клінічних і шпитальних порадних, справу підвищення шпитальної практики з одного року на три і т. п. На основі добутих на конференції матеріялів управа лікарської палати займеться дальшою акцією.

— **Конфлікт цензури зі судом.** Городський староста в Іновроцлаві сконфіскував „Дзеннік Куявскі" за статтю польської католицької агенції п. н. „Потреба реорганізації шкільного апарату". Городський суд, якому переслано справу з уряду, не признав становища старости і конфіскату зніс. Одначе коли „Дзеннік Куявскі" повторив згадану статтю, городський староста, не признаючи судового рішення, сконфіскував її вдруге. Цей небувалий конфлікт адміністраційної влади зі судовою викликав в інтересованих колах велику сензацію.

— **Полекші в академічних оплатах.** З уваги на важке матеріяльне положення академічної молоді управитель міністерства освіти, проф. Хилінський видав розпорядок, що злагіднює систему студентських оплат. Чесне можна тепер платити трьома ратами, причому речинець платности першої рати не може бути пізнішим від 10 січня, другої 10 березня, третьої 10 травня. Крім того уповажнено ректорів полагоджувати подання студентів про звільнення від додаткових оплат наслідком скреслення з листи студентів, які не заплатили рат в означених речинцях. Додаткові оплати складаються з 10 зол. маніпуляційної такси і 30 зол. вписового.

— **Стан засівів.** На основі звідомлень, зібраних головним статистичним урядом з цілої Польщі, стан озимин у дні 15. листопада ц. р. не змінився впродовж останнього місяця. Осінь назагал сприяла розвиткові засівів. Тільки в тернопільському воєвідстві появилися масово миші, що роблять значні шкоди, особливо в конюшині. У воєвідствах, навіщених посухою, відчувається брак паші і бараболь.

— **Вийшли з вязниці.** Після 7 місяців слідчої вязниці в Кремянці вийшли на волю мешканці села Гнидава пов. Кремянець, Школяр, Костюк і Тазан, а також мешканець села Тилявки Григорій Самчук (брат нашого відомого письменника Уласа Самчука), яких слідча влада обвинувачула, що вони належать до ОУН і з наказу тої організації весною цього року в селі Гнидаві підпалили будинки Костюка, підозріваючи його, що служить в поліції конфідентом. Тепер цю справу припинено і всі вони вийшли на волю, просидівши невинно 7 місяців.

— **Новий людовий дім.** У Глібовичах Свирських пов. Перемишляни відбулося недавно посвячення людового дому, що має статись твердинею польщини в цій українській місцевости.

— **Пожежі.** У Волосівці пов. Зборів згоріло 6 господарств. Причиною пожежі була лиха будова комина. Загальну шкоду обчисляють на 14.000 зол. — В Солині біля Устрик Долішніх пов. Лісько вибухла в ночі на 30. листопада пожежа, що знищила 27 господарств. Шкоду обчисляють на 60 тисяч зол. І тут причиною пожежі була лиха будова комина.

— **Загадочне вбивство.** Колишній підстаршина поліції Місяк, звільнений з посади за грошеві зловживання (бракнуло щось 40.000 зол.), запросив недавно до себе в гостину поштову службовичку Кічинську і паню Чоловську з 12-літною донькою. Жінки і дітей Місяка тоді дома не було. Що між ними сталося, не відомо, але вранці п. Місякова, повернувшись додому, побачила жахливу картину. На канапі лежали два вже застиглі трупи Кічинської і Чоловської, на землі валявся ще теплий Місяк з револьвером в руці. Донька Чоловської, поранена в ногу, втратила притомність. Очунявши, вона оповіла, що Місяк ще з вечора постріляв своїх гостей, а її ранив в ногу, яку потім сам перевязав. Якийсь час він щось писав, нервово ходив по кімнаті, а нарешті й собі пустив кулю в лоб. Жахлива подія викликала в Кремянці зрозуміле порушення.

— **Краєва хроніка.** В лісі Завидовського в Нущу пов. Зборів хтось підпалив опалове дерево, наслідком чого згоріло 12 метрів березових дров. — До громадської канцелярії в Кривім пов. Скалат добулися злодії і вкрали з каси кількадесять зол. — Коломийський суд засудив на 9 літ вязниці 22-літнього Івана Боцьвинка з Криворівні, що пробив на смерть ножем свою любовницю К. Костюк, замужну жінку. — В домі при вул. Міцкевича в Перемишлі пробувала скінчити самогубством 24-літна Анна Дигасінська, підрізавши собі жили в руках. Її відставили до шпиталю. — В Новому Санчі арештовано лікаря д-ра З., що перевів на жінці огородника з Криниці, Владислава Яроша недозволену операцію, від якої вона незабаром померла.

— **Воєвничі цигани.** На стації в Дзєдзіцах заїхав вантажний потяг, що привіз у двох вагонах 75 циганів. Підчас довшого постою цигани пішли до стаційного буфету і викликали там бійку, в часі якої впало кілька стрілів. Одна куля свиснула біля голови поліцая, який з уваги на грізну поставу циганів стріляв кілька разів. Стріли були влучні, бо одна куля попала в голову цигана Івана Квіка. Крім того побито цигана Ґустава Ґомана, якого разом з Квіком відставили до шпиталю. Інші цигани розбіглися по околиці. Поліція робить на них облаву.

— **Пинська латинська дієцезія** опроводить 2. грудня ц. р. 10-ліття свого істнування. Як стверджує польська преса, латинізація пинської землі в цьому короткому часі зробила великі поступи. В цьому році є там уже 130 парохіяльних костелів (перед десяти роками було 97), 136 каплиць (111), 21 філіяльних костелів (8), 3 мужеські монастирі (1) і два жіночі (1). Зріст числа костелів пояснюється тим, що на костели перемінено багато православних церков, а крім того побудовано нові. Тепер будується вісім нових костелів. На терені дієцезії є теж 23 черничі станиці, мужеські і жіночі, та дві латинські духовні семинарі, в Пинську і Дрогичині. Сорок літ тому було на Пинщині тільки 50 костелів і 67 каплиць.

— **Вивіска муляє очі.** У Кремянці хтось знищив 20. листопада вивіску лікаря українця д-ра В. Кархута, що недавно вернувся з Картуської Берези. Це вже другий раз таке йому зробили. Торік зовсім зірвали вивіску і забрали з собою.

— **За образу маршала Пілсудського.** Рівенський окружний суд розглядав 28. листопада в Кремянці справу селян із села Звиняче кремянецького повіту, Олекси Гнатюка і Федора Рощинського, обвинувачних за зневагу памяти Пілсудського. Справа виникла з доносу місцевого учителя поляка. У слідстві вони пересиділи 27 днів у вязниці. Суд виправдав обох обвинувачених.

— **Електрика вбила пару коней.** У Кремянці перервався електричний дріт і впав обома кінцями на вулицю. Надіхала пара коней і доторкнувшись дроту, згинула, поражена електричним струмом. Тоді надбіг електромонтер і не позволив нікому підійти до вбитих коней. Цим способом урятував людей від неминучої смерти.

— **Жахлива катастрофа.** З форту Ворт у Тексасі повідомляють про жахливу пожежу в 2-поверховому мешкальному домі. На першому поверсі експльодувала газова піч у лазничці і в короткому часі увесь дім станув у вогні. Мешканці почали вискакувати з вікон і даху, ломлячи собі ноги та руки. Одна жінка скочила так нещасливо, що впала на штаби залізної огорожі, пробиваючись наскрізь. Не можна було її інакше увільнити, тільки випилувати штаби і страшно покалічену відставити до шпиталю, де знайшлося взагалі одинацять тяжко потовчених осіб. Крім того в самому домі згоріло живцем 6 осіб, між ними три хорі жінки.

— **Б. цісар Вільгельм хорий.** Із Дорну повідомляють, що б. німецький цісар Вільгельм є безнадійно хорий.

— **Замість відтисків пальців фотографії очей.** Нюйорська кримінальна поліція рішилась на новий спосіб пізнавати проступників. Відтиски пальців не є певним способом, бо недуги змінюють лінії шкіри на пальцях, а крім того проступники змінюють лінії відтисків хірургічним способом. Два американські лікарі вибрали нову методу, що запевнює розпізнання злочинця. Є це фотографічна знимка очної сочівки. Вони кажуть, що серед мільона людей годі знайти дві особи з такими самими сочівками.

— **Ґанґстери схопили хлопця.** Марсейські ґанґстери схопили синка професора д-ра Мальмежака та зажадали за нього 50.000 фр. „Інтрансіжан" заявив, що сам готов заплатити 50.000 фр., а „Парі Соар" визначив 40.000 нагороди за вказівки, що причинилися би до схоплення ґанґстерів. Той сам щоденник визначив 20.000 для поліцаїв, які арештують ґанґстерів. Міністер почт і телеграфів згодився, щоб радіостації оголосили, що проф. Мальмежак заплатить 50.000 фр.

— **Ріжні вістки.** У Відні помер у 82 році життя ґенерал Карло Кук, що в часі світової війни був ґубернатором польських і українських земель, які заняли австрійські війська з осідком у Люблині. — Тайна німецька поліція арештувала в останніх часах у Берліні 200 осіб, підозрілих під політичним оглядом. — В Лянкрав, столиці китайської провінції Кансу, вилетів у повітря склад муніції, при чому згинуло коло тисячки людей. — В німецькому місті Кошалін на Поморі суд розвязав подружжя одного селянина з вини жінки, яка не хотіла мати дітей. — В Бенґалю в Індіях шириться незнана пошесть, що пригадує параліж мозку і забирає тисячі жертв.

— **Практичний дарунок на ялинку.** Проблему вибору відповідного дарунку на святий вечір влекшить Вам годинникарська виставa. Найдете там між ріжними моделями, найпопулярніший тепер у Польщі швайцарський годинник „Doxa", який купує тисячі людей з ріжних кол від найбагатших до найбідніших. Зверхня краса і прецизія виконання, механізм, що не заводить, заохочують обдарувати цим практичним дарунком своїх найближчих, бо годинник „Doxa" це дарунок на ялинку неохибний і з найліпших найдешевіший.

— **З краєвого радіотехнічного промислу.** Наслідком зросту числа радіоабонентів, міністерство почт і телеграфів і Польське Радіо, рішили розслідити теперішній стан радіотехнічного промислу, щоби мати образ можливости випродукування потрібної скількости радіоапаратів. В середу 20. ц. м. оглядали краєву фабрику „Телефункен" у Варшаві чільні урядові представники, як директор техн. департ. мін. почт і телеграфів, начальник відд. мін. промислу і торговлі радник у мін. пром. і торговлі, директор Пол. Радія та члени виділу пропаґанди Пол. Радія та багато інших повар. Гості мали змогу докладно оглянути виробню радієвих апаратів. Всі готові апарати переходять пробу в сімох стаціях контролі. Вишколені радіотехніки перевіряють якість обводів, конденсаторів, голосників тощо та чулість і селективність готових відбірників. Фабрика продукує коло 300 апаратів денно. Краєва фабрика „Телефункен" від кількох літ свого істнування у Польщі, працюючи виключно при помочі краєвого капіталу, постійно побільшується і дає тепер працю коло 400 працівникам у фабриці і приблизно 700 у варстатах виключно працюючих для цієї фірми доставців. Радіовідбірники „Телефункен" вироблювані у Варшаві із краєвих сирівців.

З МУЗИЧНОГО ЖИТТЯ.

III. КОНЦЕРТ ФІЛЬГАРМОНІЇ.

Недільний концерт львівської фільгармонії, трансмітований через радіо, мав у програмі одну, не надто цікаву новину: Симфонічну поему ще живого французького композитора старшої генерації, Генриха Рібо (ур. 1873 р.), написану на основі змісту поеми Ленава: „Фавст", — відтак симфонічні варіяції Цезара Франка на фортепіян з орхестрою, — врешті добре відому у Львові IV. симфонію Чайковського. Щодо виконання програми — орхестра фільгармонії (хоча й у своїм складі не має самих рутинованих консерватористів, ані непорочно стрійних інструментів (хочби „а" обойки!) втрималася під батутою Неймарка на висоті завдання, так у своїх „сольових" виступах, як і у супроводі до твору Франка. Найбільші і найбільше заслужені лаври збирав диригент Неймарк у безсмертній IV. симфонії Чайковського. Стихійна, нераз просто несамовита сила першої й останньої частини, як і велика краса контрастових двох середніх частин: балалайкового скерца (pizzicato ostinato) і типово української романци — найшли у диригента якнайкраще тонке зрозуміння та кольоритну інтерпретацію.

Зате трудно було нам зрозуміти, чому саме для виконання прекрасних, навіяних шляхотною неоромантикою симфонічних варіяцій Франка дирекція Фільгармонії рішилася вибрати місцеву піяністку доволі пересічних вальорів, яка до рівня концерту не зовсім могла достроїтися, та якої виконання було щонайвище поправне під технічним оглядом, одначе під змістовим, агогічним, а навіть динамічним оглядом було бліде і безвиразне. **Ч. В.**

ДИВОГЛЯДИ.

БУНТ МАЛП.

З Мадрасу до Гавру їхав корабель із 250 малпами, призначеними для одного звіринця і для виступів в якомусь панооптікум. Безпосередньо перед від'їздом малпи збунтувались: кинулись на моряків, корабельне приладдя, обстанови і все почали нищити, якби прочуваючи, що везуть їх до неволі. 18 годин ішов бій між моряками і малпами. Моряки, що знають краще корабельний терен і перейшли військовий вишкіл перемогли. Одна малпа втікла безслідно, пробуючи жити самостійно.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЗАКЛАД.

28-літній фармер із стейту Онтаріо, що зветься Генрі Філіпс заложився за 40.000 дол., що обїде світ дитячим автом. Доїхав він уже до Ріо де Джанейро. Залишаються йому ще 4 частини світа і трохи Америки на півночі та півдні. Може він щодня пересідатись на ріжні інші авта, але тільки дитячі. Звідки він їх бере і як порахував він собі кошти дороги — не знаємо.

З дороги життя.

Моя розмова з іще одним горобцем.

Живу в тихій осторонній закутині, куди лиш сполудня заглядає у вікна сонце, куди не заходять ні старці, ні агенти ріжних льотерій, не спішиться ні коморник, ні екзекутори. Видно мають добру орієнтацію, но і повну рацію...

Мої вікна виходять на сад пана воєводи. Гей, гей, знаю цей сад! Колись буйний, розіспіваний, крикливий. Від досвітку до пізньої ночі стада кавок розповідали собі всякі новини з краю і держави, сперечалися, співали, рецитували, деклямували, сварилися, проклинали себе, робили пекло, як певна своєї сили і впливу парляментарна репрезентація крилатого народу.

Та як приходила пізня осінь, розгривалася щороку однакова трагедія. Безсердечні ц. к. намісники казали вистрілювати кавки. Якісь кайзерегери, чи інші поліцаї забиралися з раньою зорею до наступу на бідні птахи. Стріляли цілий день, два дні й три дні, а бідні птахи вертались до своїх рідних гнізд і падали мертві від ц. к. куль. І видно, надоїла їм ця послідовна пацифікація. Одної осени постановили шукати нової батьківщини і масово виемігрували в околиці Єзуїтського саду та св. Юра.

Нині у воєвідському саді тихо. Лишилися ще лиш горобці, та вони менше говіркі та й не визнаються у світових ні краєвих справах.

Прилітають до моїх вікон — на веселу розмову. В останніх тижнях посумніли. Вчора смеркало вже. З найближчого явора у воєвідському саду злетів горобець, сів на моє вікно і влізливо заглядав до хати.

— Добрий вечір — сказав — а ти вже пишеш?

— Так друже, як темніє на дворі, мое перо тужить за білим папером. У зимові вечорі найкраще писати.

Притакнув голівкою.

— Вечірні настрої — щебетав дрібненько — це найкраща пора для інтенсивного переживання вражінь. Кажуть, що вечір є батьком надхнення.

— Егеж, відповідаю. Таксамо як ніч є мамою творчости.

Збентежився. Глянув на мене непевно. Я мав вражіння, що відлетить. Та ні. Говорив далі.

— Та звідкіля в тебе такі фільософічні помічення? Зачинаєш говорити як сам Михайло Рудницький... Уважай, ворогів собі наробиш. Ага! хотів я тебе спитати. що там з тими запорожцями, що мають приїхати зза Дунаю?

— Я чув лише про одного, тай і той на час не приїде.

— А то чому?

— Не дали йому дозволу на вїзд.

— У ньогож нансенівський пашпорт; не потребує ніякого дозволу. Мистецька легітимація! — чепурився мій приятель.

— Ну, то й приїде. Треба лиш пождати.

— Ось тобі і на! — зідхнув, стріпуючи з крилець иморозь. — Холодний вечір. Треба вертатись у хату. Тямите, як співає Карась:

Буде жінка мабуть бити
За чуприну волочити.

І полетів у сад пана воєводи.

Тиберій Горобець.

Дописи.

СТАНИСЛІВІВ.

Змагання амат. гуртків. У мин. четвер відбувся III. тура конкурсових змагань амат. гуртків. Допущених гуртків було 9, але до змагань станули тільки 5. Всі гуртки грали II. дію „Хмари". Перше місце добув гурток з Черніїва, 2) Єзуїтіль, 3) Княгинин-Бельведер, 4) Микитинці, 5) Опришівці. Три перші гуртки допущені до фіналу. Слід зазначити, що Черніїв грав в позиченою Настусею з Єзуполя, бо черніївська Настуся в середу в генер. пробі зломила ногу. Коли оцінювати кожну ролю зокрема, то на нашу думку найкращий Кузьма був у Черніїві п. Штундер; Кулина в Бельведері п. Т. Фуриткевичівна; Настуся в Микитинцях п. О. Романцівна; Горпина в Бельведері п. М. Калійчукова; Андрій у Бельведері п. М. Дуда; Семен у Микитинцях п. І. Гриншпин; Вівателя в Бельведері п. Г. Савчуківна. Гуртова сцена найкраще була виведена в Бельведері особливож добрий був хор. Загальне вражіння зі змагань добре, хоч для публики трохи нудно дивитись на 5 тих самих дій. Гуртки, як ми бачили, ставляться до змагань поважно й солідно. Дуже цікаво заповідається фінал, який виграє правдоподібно вже двократний переможець — Бельведер.

БЕРЕЖАНИ.

Селяни волости Буще жалуються за уступившим війтом, емеритованим хорунжим Готовим, що хоч поляк, умів здобути собі довіря нашого села. При нагоді вступав до церков по селах, до селян звертався в їхній матірній мові та не допустив до розриття стрілецьких могил у цій волості, як це зроблено недавно напр. у підгаєцькім Вівсю (прилученім тепер до бережанського повіту). Крім цього почав він був списувати жалоби стриганецьких селян, яких виплачені вже векслі або векслі з їхніми підробленими підписами пішли до банків, які тягнули або тиснуть ще тепер стриганецьких селян.

Вломи і крадежі. Нічю з 26. на 27. ц. м. розбили злодії вистанове вікно ювеліра Линдава в самім ринку в Бережанах. Забрали товару на 4 до 5 тисяч зол. Не є це відокремлена подія, бо перед двома тижнями банда, зложена з кільканацяти озброєних у кріси бандитів стероризувала вартівника в бережанській Вербові та награбований товар місцевої української кооперативи вивозила возом! Додати треба, що таких вломів у самих українських кооперативах цього повіту було в останнім році двадцять кілька. З винятком кількох випадків, де селяни самі зловили крадений товар кооператив та повідомили про це поліцію, сама поліція нічого не викрила, дарма що в самих Бережанах є до сорока поліційних агентів.

РАВА РУСЬКА.

Освітньо-господарсько-кооперативний курс. Виділ Філії Т-ва „Просвіта" у Раві Руській при співучасти місцевих повітових установ рішив уладити в часі від 2. до 21. грудня ц. р. включно освітньо-господарсько-кооперативний курс для мужчин і жінок повіту. В програму занять на курсі увійдуть теоретичні відомости з ріжних ділянок людського знання, а для жінок крім того практичне навчання при кухні. Наука на курсі відбуватиметься безплатно: мешкання на бурсацький лад (мужчини окремо, жінки окремо). Якщо на курс зголоситься принайменше 30 кандидатів (ок), то оплата за ціле удержання на курсі не буде більша, як 25 зол. і можна її буде зложити продуктами. На курсі викладати будуть фахові вчителі з центральних установ у Львові та з повітових установ у Раві Руській. Тому, що вишколення учнів на таких курсах має велике значіння для культурно-господарського й економічного розвитку нашого народу, проводи всіх наших установ по місцях, зокрема духовенство всіх трьох деканатів повинно доложити своїх зусиль, щоб на курс зголосився з кожної місцевости бодай один мужчина й одна жінка. Письменні зголошення на курс пересилати негайно до канцелярії філії „Просвіти" у Раві Руській, вул. Міцкевича ч. 12/I. пов.

Освітні конференції. Дня 28. 9. відбулася у Раві Руській освітня конференція для мужів довіря Гол. Т-ва „Просвіта" равського і немирівського судового повіту, а дня 29. 9. така сама конференція в Угнові для мужів довіря угнівської судової округи. В обох конференціях взяв участь делегат Матірнього Т-ва інсп. Кобів Володимир. Присутніх на конференції у Раві було 25 мужів довіря, на конференції в Угнові 23 мужів довіря. Конференціями проводив делегат Філії п. Совик Степан. Реферат про ціль і значіння масового членства для „Просвіти" виголосив інсп. В. Кобів, реферат про завдання й обовязки мужів довіря виголосив п. Совик Степан. Зокрема п. Совик обговорив стан акції масового членства у равському повіті, подаючи циферно вислід тої акції в кожному селі. На основі ним зіставленого циферного звідомлення акція за масовим членством „Просвіті" на равський повіт завдяки деяким мужам довіря дала по день 30. 10. ц. р. 682 членів. З доручених обовязків найкраще вивязались отсі мужі довіря: Гриців Михайло з Брусна Старого, Возняк Ярослав з Вільок Мазовецьких, Смут Іван з Верхрати, Бокало Андрій з Городжева, Ярмола Гриць з Вербиці, Карпяк Луць з Корчмина, Кухта Еміль з Ульгівка і Стирко Яків з Угнова. — По вислуханні рефератів і короткій дискусії порішено акцію за масовим членством „Просвіті" продовжати дальше і довести до того, щоб кожне село доповнило свій контингент до назначеної висоти ще до кінця цього року. Докладне звідомлення з вислідку праці кожного мужа довіря рішено подати до відома пои кінці цього року у пресі.

КРЕМЯНЕЦЬ.

Роковини смерти М. Грушевського. В день перших роковин смерти Михайла Грушевського відправлено 24. листопада ц. р. в православному соборі врочисту Службу Божу. Увечері тогож дня в домівці Союзу Українок відбулися сходини місцевих українців, присвячені цим роковинам. Проф. М. Кобрин виголосив вступну промову. Опісля проф. Ф. Кульчинський схарактеризував М. Грушевського як вченого европейської слави і як українського письменника. Про публіцистичну діяльність Грушевського прочитав реферат редактор А. Котович. П. Редькін відчитав уривок зі спомнинів Миколи Ковалевського про засідання Центральної Ради, на якому під головуванням М. Грушевського вирішено IV. Універсал про незалежність України. Дальше проф. Т. Весоловський поділився з авдиторією своїми споминами про Грушевського з 1917 р. в Києві. Цікавий їх зміст поданий в мистецькій формі, зробив на слухачів помітне вражіння. Шкода тільки, що чомусь не було рефферату про Грушевського як політичного діяча.

НАДВІРНА.

Загальні Збори „Повітового Лугу" в Надвірній відбулися 21. листопада ц. р. в домівці читальні „Просвіти". По привітанні посполвласників „Лугів" отворив збори голова тимчасової Повітової Старшини д-р Бавах, переповідаючи історію Лугової Організації в надвірнянськім повіті. Голова велів відчитати з книги протоколів історію Лугової Організації в надвірнянськім повіті, з якої виходить, що від травня 1935 р. до жовтня 1935 заложено 23 нові лугові товариства. Разом „Повітовому Лугові" підлягають 26 „Луги" в повіті. Надвірнянський повіт з природи річи ділиться на три осередки лугової праці, згідно з судовими повітами Надвірна, Делятин і Солотвина. У всіх тих містах є місцеві „Луга". В Надвірній відбувся великий повітовий похід 6 жовтня ц. р. В тім поході взяло участь 12 „Лугів" з 351 вправляючими луговиками і луговичками. Після того м-р Самоцький подав касовий звіт „Повітового Лугу", який мав 206.22 зол. доходу, в чому половина чистого зиску з повітового походу. Вибрана номінаційна комісія запропонувала опісля вибір Повітової Старшини, яку вибрано одноголосно в такому складі: голова д-р Валерій Бавах у Надвірній, заст. голови інж. Гриць Голінський з Делятина, писар Стефан Саван з Надвірної, скарбник м-р О

лександер Савоцький з Надвірної, члени Старшини: 1) Олекса Купчак зі Солотвини, якому доручено нагляд над „Лугами“ в Солотвинщині, 2) Франц Кобилянський з Порогів к. Солотвини, 3) м-р Гарасимович з Делятина, 4) м-р Гриневич з Надвірної. До Контрольної Комісії ввійшли: 1) Марія Штумюкіана з Надвірної, 2) Андріович зі Стримби, 3) Панівник зі Солотвини. Щодо дальшої праці піднїс голова обовязок заложити „Луги“ ще в тих місцевостях, де їх нема, а таких місцевостей є 7 у Надвірнянщині, 12 у Делятинщині і 13 у Солотвинщині. Далі постановлено уладити повітове свято 12. липня 1936 р. (на Петра) в Делятині, в якому обовязково мають взяти участь всі „Луги“ надвірнянського повіту. Піднесено теж справу лугових одностроїв. Справа ця йде досить тяжко з причини браку грошей. При кінці ухвалено датох у квоті 30 зол. для новозаснованої орхестри в Тарновиці Лісній. Є це друга лугова орхестра в надвірнянському повіті.

Спорт.

НЕЙМОВІРНА ПРОГРАНА ПОГОНІ У ВІДНІ.

В суботу 30. листопада ц. р. почався у Відні т. зв. сімковий турнір, у якому взяли участь три кращі віденські дружини: Рапід, Адміра і Вакер та лігова дружина львівської Погоні, яка є віцемистцем Польщі. Першого дня програла Погонь катастрофально з Адмірою, бо 3:13 (1:5), в неділю теж програла вноскоциферно з Рапідом, бо 2:9 (0:6). В суботу всі три ворота для Погоні здобув Матіяс І, в неділю Нехцьол і Матіяс.

В неділю виграв Рапід з Вакером 5:4, Адміра з Вакером 6:2 (3:2).

Перше місце у турнірі здобула Адміра, друге Рапід, трете Вакер, четверте й останнє Погонь, якої відношення воріт 5:22.

У неділю відбулися в Парижі мячеві змагання між репрезентацією Будапешту і репрезентацією Парижа. Перемогла репрезентація Будапешту 5:1 (3:0).

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Катря Гриневичева: ШЕСТИКРИЛЕЦЬ. Історична повість. Львів, 1935. „Українська Бібліотека“. Вид. Іван Тиктор, ст. 132.

Ірина Вільде: МЕТЕЛИКИ НА ШПИЛЬКАХ. Вид. „Ізмарагд“. Львів 1936. ст. 152.

ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ Т. ШЕВЧЕНКА. Том III. Поезії 1843—47 рр. За редакцією Павла Зайцева. Український Науковий Інститут. Варшава-Львів 1936, ст. 336. Зміст: Три Літа. Другий Кобзар. У казематі. Варіянти та примітки до тексту. Пояснюючі статті: П. Зайцев: Текст поезій Шевченка від 1843 р. до заслання. Б. Мальнюк: Три літа. Ст. Смаль-Стоцький: „Сон“. Д-р І. Брик: „Єретик“. Ст. Смаль-Стоцький: „Послание“. Д. Дорошенко: Історичні сюжети й мотиви в творчості Шевченка. 6 ілюстрацій.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 3. XII. Шкільна вистава закуплена.

Середа, 4. XII. год. 8. веч. Аб. 5. „Ревізор“.

Театр Рімнородностей.

Нечинний.

Кіна.

АДРІЯ: „Революція в Шангаю“.
АПОЛЬО: „Втеча“.
АТЛЯНТИК: „Найщасливіший день у мому житті (Йосиф Шмідт).
ВАНДА: „Чорний кіт“, „Помста дивака“.
ҐРАЖИНА: „Вередлива Маріета“.
КАСИНО: „Його Величність шофер“.
КОПЕРНИК: „Ільонка“ в Францискою Ґаль.
МАРУСЕНЬКА: „Бенгалі“ (Ґейрі Купер).
МІРАЖ: „Катюша“ і Ревія маріонеток.
МУЗА: „Секвоя“.
ПАКС: „Були собі два гільтаї“ (Льорель і Гарді).
ПАЛЯС: „Рапсодія Балтику“.
ПАН: „Весела вдовичка“ та „Доля хаварки“.
РАЙ: „Ванусь“.
СОНЦЕ: „Імітація життя“ та ревія“.
СВІТ: „Ігумен Кордецький, оборонець Ченстохови“.
СТИЛЕВЕ: „Не відходи від мене“ і ревія.
ТОН: „Мала невя“ в Фр. Ґаль.
УТІХА: „Останній сигнал“ і нова ревія.
ХИМЕРА: „Під гарячим небом Аргентини“.

Закордонне радіо.

Вівторок, 3. грудня 1935.

Відень (506.8) 17.00 Давні й нові пісні на хор, 20.10 Муз. казки, 22.10 Пісні й арії (Седо тенор), **Кошиці** (259,4) 18,00 Для Закарпаття, **Мор. Острава** (259.5) 17.35 Цитра, 20.00 Шлеські й волоські пісні, **Прага** (470,2) 16.00 Квартет ц-дур Вицпалека, 17.20 Форт. реціталь, 18.20 Спів, **Париж** (1648) 17.00 Сучасна фр. музика, 18.30, 19.30 Концерт камер. орх., 22.15 Вечір пісенькарів, **Білгород** (437,3) 13.15 Арії та пісні, 20.00 Нар. пісні, **Берлін** (356,7) 14.15 Легка музика, 16,00 Вок.-муз. авдиція, 20.45 Форт. твори, **Кенігсвустергавзен** (1571) 17.50 Форт. клясична музика, **Кельн** (455,9) 16.10 Соната ч. 8 е-дур Шуберта, 20.10 Сучасна форт. музика, **Мінхен** (405,4) 12.00 17.00 Концерт, 19.00 Вок.-муз. авдиція, 20.10 Вес. музика, **Штутгарт** (522,6) 21.00 Нар. музика та пісні, 22.30 Пісні, **Будапешт** (549.5) 13,40 Вок. концерт, 19.00 Концерт, 22.30 Танк. музика, **Мілано** (221,2) 11.30, 12.30 Легка музика, 20.50 Вечір опер, **Рим** (420,8) 16.40 Легка музика, 22.15 Танк. музика.

Середа, 4. грудня 1935.

Відень (506,8) 17.00 Твори композитора Я. Кляйна (солісти). 19.25 „Кватро рустегі“ („Чотирьох селян“) оп. Вольф-Феррарія, 22.10 Танк. музика, **Братислава** (298,8) 20.30 Словацькі мельодії (Цикль співів). 21.35 Соната д-моль Новака на скр. і форт., **Прага** (470,2) 11.05 Бальна музика, 16.10 Військ. орхестра, **Париж** (164?) 17.00 Камер. музика, 18.30 Концерт симф. орх., **Білгород** (437 3) 12.00, 22.20 Музика, **Берлін** (356,7) 18.30 Співаємо та граємо, 20.45 Вок.-муз. концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 18.00 Давня скр. музика, **Мінхен** (405,4) 12.00, 13.15 Концерт, 22.40 Мінхенські композитори, **Будапешт** (549 5) 19.00 Нар. пісні, 21.00 Три сюїти Доганія, **Мілано** (221,1) 12.30 Популярна музика, 20.50 Орх. концерт, **Рим** (420 8) 19.45 Розривковий концерт, 20.50 „І Монелі Фьорентіні“ оп. Ґанцата.

Львівське радіо.

Вівторок, 3. грудня 1935.

6.30 Раніщня авдиція, 6.50 Легка музика з гр. пл., 7.20 Раніщня авдиція, 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Для мол. дітей: Томині забавки, 12.30 „Тисяча тактів музики“ — орх., 13.25 Хвилина дом. господарства, 13.30 З ринку праці, 13.35 Легка музика з гр. пл., 15.15 Експорт, 15.20 Біржа, 15.30 Любовні пісні Брамса (спів, муз.), 16.00 Скринька ПКО, 16.15 Легка фр. пісонька з гр. пл., 16.45 Вся Польща співає, 17.00 Великі та дрібні винаходи: Бакеліт, 17.15 Муз. гуморески (камер. орх.), 17.50 Говорена енциклопедія, 18.00 Концерт: Гайднові квартети, 18.30 Техн. скринька, 18.40 Сільва рерум, 18.45 Легкі екзотичні пісоньки в російській мові відсп. Тамара Бурцев (сопр.), 19.00 Боротьба проти сухіт, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Акт. гутірка, 20.00 Орхестра під газом — весела муз. авдиція, 20.40 Веч. денник, 20.50 Із сучасної Польщі, 21.00 Европейський концерт (музика, спів), 22.00 Китиця легких мельодій з гр. пл., 22.30 Бюльогічне пристосування до сухітничої отруї (відч. для лікарів), 22.45 Карлович: „Сни в сяйві ночі“ відсп. Й. Чаплицький, з гр. пл., 22.48 Рецитація поет. творів, 23.05 Танк. музика з гр. пл.

Середа, 4 грудня 1935.

6.30 Раніщня авд., 6.50 Муз. з гр. пл., 7.20 Раніщня авд., 7.55 Трохи інформацій, 10.00 **Богослуження з Успенської церкви у Львові**, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Віджива вартість, 12.30 Концерт орх., 13.25 Хвилина домашнього господарства, 13.30 Концерт бажань, 15.15 Експорт, 15.20 Біржа, **15.30 Українські народні пісні з гр. пл.**, 16.00 Муз. загадки для ст. дітей, 16.20 Спів у супр. форт., 16.45 Гутірка музика зі слухачем радія, 17.00 Будучина безробітної молоді, 17.30 Російська симф. музика з гр. пл., 17.50 Огляд закорд. гумору, 18.00 Вок. дуети в супр. форт., 18.30 **„Лавреати української літературної нагороди“ виг. д-р Михайло Рудницький**, 18.45 Форт. транскрипції вальсів із гр. пл., 19.00 Цікаві діти: Зухвала дитина, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.48 Актуальна гутірка, 20.00 Трансм. з Будапешту: Веч. мадярських мельодій — орх., солісти, 20.30 Що дві години новий відбірник, 20.55 Із сучасної Польщі, 21.00 Шопенова творчість (форт., віольонч.), 21.30 Поезії про Льодь, 21.50 Гутірка: Мотор інтересів, 22.00 Танкова музика, орх., 23.05 На добраніч — гр. пл.

БІРЖА.

ГРОШІ.

На внішній варшавській біржі вотовано такі курси: Бельгія 89.90 90.08, 89.72, Берлін 213.45, 212.98, 213.92, Голяндія 359.90, 360.62 359.18, Льондон 26.21, 26.28, 26.14, Ню Йорк чеки 5.31 і 3/8, 5.32 і 5/8 5.30, Н. Йорк кабель 5.31 і 3/8, 5.32 і 5/8 5.30 і 1/8, Осльо 131.60, 131.93, 131.22, Париж 35.01, 35..8 34.94 Прага 21.97, 22.01, 21.93, Стокгольм 135.20, 135.53, 134.87, Швайцарія 171.85, 172.19, 171.51 Мадрид 72.60, 72.75, 72.45.

Папери.

4-проц. інвестиційна 110.75, 5-проц. поз. конверсійна 63.00—63.50, 5-проц. поз. залізнича 55.00, 6-проц. поз. долярова 77.50, 7-проц. поз. стабілізаційна 61.88—62.25, доляри 63.00.

Акції Банку Польського 95.75—96.00, Стараховичі 31.50—31.75.

Долар у Львові у приватних оборотах ...

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 2-го грудня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльокового без опакування	2·50 зол.
1 кг. масла десерового в бочках враз з опакуванням	2.54·50 „
кг. масла дес. експорт. враз в експортовим опакуванням дає зачет по	2·60 „
1 л. молока	0·16 „
1 л. сметани	0·75 „
1 к. яєць	4·50—4·55 „

Тенденція на масло знижкова, на молоко звишкова, на яйця сильна, на сметану вдержана.

Приймає нових доставців.

Купує вівсяну питльовану муку, гречану муку, просо та овес.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 2. XII. цін за птицю не нотує внаслідок вагання курсу на птицю.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10